

Bidragen voor Het Laatste Woord kunt u sturen aan Het Laatste Woord, Postbus 433, 1000 AK Amsterdam of aan heetlaatstewoord@parool.nl. Bidragen mogen niet langer zijn dan zeshonderd woorden. De redactie behoudt zich het recht voor stukken in te korten.

het laatste woord

Bestuur Gemeente trekt veel macht naar zich toe en laat bestuurscommissies lang wachten op duidelijk beleid

Stad laat burger te lang bungelen

Al meer dan een jaar wordt gesproken over de ingrijpende reorganisatie van de gemeente, maar er is nog veel onduidelijk, schrijft Jan Hendriks.

Overheidsorganisaties keren zich soms zo sterk naar binnen dat de aandacht voor de buitenwereld eronder lijdt. Die gedachte ging door me heen toen ik in het blad *Binnenlands Bestuur* een interview las met de Amsterdamse gemeentesecretaris Arjan van Gils. Het interview gaat over 'de grootste reorganisatie ooit' van de stad: het bestuurlijk stelsel gaat op de schop, een bezuiniging van 120 miljoen euro, opknappert van automatisering en nog zo wat. Van Gils toont zich tevreden: het proces is onder controle, bijna geen ontslagen, dealines wordt gehaald. Ook de inhuur van externen – beladen onderwerp in deze tijd – viel gelukkig mee.

Eén onderwerp ontbrak in Van Gils' samenvatting: de opheffing van zeventien stadsdelen. Vanwege de voorgeschiedenis en ambities ('bestuur dicht bij de burger') is dat niet onbelangrijk. Ze verwijnt achter *manderial* klinkende termen als 'aanpassing van bestuurlijk stelsel' en 'één opdracht voor juist deze verandering lijkt het ondergeschoven kindje te worden.

Het gesprek met burgers over de opheffing van de stadsdelen werd lange tijd niet gevoerd. De stadsdelen waren er verlegen mee, de Pvda was te verdeeld. Gevolg was dat het onderwerp lang onder de stolp zat van juridisch-staatsrechtelijke discussies (in de gemeenteraad en met Den Haag) over de toekomstige taakverdeling

Bijna alle bestuurders van Amsterdam in september bijeen in de Stoppers.

tussen gemeente en stadsdelen. Pas eind 2013 vonden de eerste publieke discussies plaats. De 'toekomst' zag er op dat moment zo uit: de stadsdelenbesturen worden opgevolgd door bestuurscommissies, die gekozen worden door stadsdeelbewoners

maar – formeel en juridisch – commissies zijn van de gemeenteraad. Het gemeentebestuur gaat voortaan over het beleid, maar de bestuurscommissies bereiden dat voor en voeren het uit en zijn de 'ogen en oren' van de stad. De stedelijke diensten worden versterkt, maar de aanpak in de buurten moet integraal en samenhangend plaats vinden onder de noemer 'gebiedsmanagement'. De lijsttrekkers voegden daar op verkiezingsbijeenkomsten aan toe,

dat de stad dicht bij de burgers moest blijven. Er zou daarom een Buurtwet moeten komen – in overleg met buurten vorm te geven.

Bestuurscommissie is vaak onzeker, onzichtbaar en onbereikbaar

Het is oktober 2014, de reorganisatie is onderweg. Een half jaar na de gemeenteraadswerkzittingen valt op dat over de voortgang van 'wat verandert' met burgers niet wordt gecom-

municieerd. Op de haltes van de stadsdeelkantoren liggen nog brochures uit de verkiezings tijd. Maar hoe het met de organisatie staat, en vooral: wat dat betekent voor de burger 2.0 die zijn stad wil meebesturen, heerst radiostilte.

"We weten het niet," zeggen ambtenaren. "Ik weet niet eens wat mijn eigen baan wordt." Dat duurt al sinds najaar 2013. Voor een stad die effectief wil werken, maakt dat een vreemde indruk.

Er is een forse machtsverschuiving naar 'de Amstel' gaande. De gemeentelijke diensten versterken hun koninkrijken: "Als wij verantwoordelijk zijn voor resultaten, moet de buitenwacht niet zeuren." De integrale aanpak in de buurten komt echter

niet op gang, want de ambtenaren die daarvoor moeten zorgen, zijn nog niet benoemd.

De in maart gekozen bestuurscommissies tonen zich vaak onzeker, zijn onzichtbaar en onbereikbaar. Naar verhuudt wachten ze met 'aan de slag gaan' tot hun budgetten (door de gemeente) zijn vrijgegeven.

Het stadsbestuur ging door een lange formatie pas deze zomer aan het werk, maar er hangt nog steeds een bord 'niet storen'. Over belangrijke programma's – zoals duurzaamheid en voedsel – willen de wethouders met burgers en ondernemers in gesprek, maar pas nadat de verantwoordelijke diensten de projecten hebben uitgedacht. En de 'gebiedsanalyses' van buurten worden niet met die buurten zelf gemaakt, maar door de stedelijke dienst Onderzoek en Statistiek.

We leven in een tijd waarin de overheid de burger voor zijn werk hard nodig heeft – ook Amsterdam. Toch is de treurige werkelijkheid, dat de reorganisatie die zich nu afspeelt de burger buitenspel zet. Deels is dat vanzelfsprekend onbedoeld, bijvoorbeeld door de lange formatie. Maar ook baanonzekerheid bij ambtenaren leidt tot een psychologie van centralisatie: juist zij die contact hebben met burgers 'bungelen' in het proces. De reorganisatie van de gemeente is onder controle, als we Van Gils mogen geloven. Maar er is iets uit balans geraakt: tussen de stad en de buurten, in de aanpak van de reorganisatie zelf, in het functioneren van de ambtenarij en in de verhouding tussen bestuur en burger. Correctie daarop is nodig.

Jan Hendriks is organisatiekundige en voorzitter van de Centrale Dorpenraad Landelijk Noord in Amsterdam.